

5. Madeira C., Pais A., Kubiak C. Investigator-initiated clinical trials Conducted by the Portuguese Clinical Research Infrastructure Network (PtCRIN), 2016. P. 141–148. Elsevier Inc. URL: <http://dx.doi.org/10.1016/j.conctc.2016.08.002>.

Особливості навчального процесу під час пандемії

Коннова Н. О., ст. викл. кафедри філософії та політології

*Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця
nina.konw@gmail.com*

В умовах загрози поширення коронавірусної інфекції керівництво університетів та коледжів за рекомендацією Міністерства освіти і науки України прийняли рішення про перехід на дистанційне навчання.

Пандемія коронавіруса запустила цифрову трансформацію освітнього процесу на усіх його рівнях, і відбувається вона набагато швидше, ніж це планувалося. До якихось його особливостей ми виявилися готові, а до якихось не дуже. Однозначно можна сказати одне: диджиталізація – вже не майбутнє, це сьогодні.

Коли тільки йшла мова про перехід системи освіти в цифровий формат, усі прекрасно розуміли, що сама організація традиційних занять повинна здійснюватися іншими методами і в інших формах. На ділі вийшло інакше: багато освітніх організацій спробували перенести увесь освітній процес в онлайн-формат, зберігаючи кількість аудиторних годин і заплановану ще на початку навчального року навантаження викладачів.

Лекційні заняття замінюються проведенням вебінарів з тим же самим розрахунком, що і при їх аудиторному веденні: дві академічні години лекції прирівнюються до двох годин вебінару (півтори астрономічні години). Цю систему складно назвати ефективною, тому що це абсолютно різні форми проведення занять. На лекції в аудиторії викладач може контролювати і направляти увагу студентів, коригуючи і підлаштовуючи її зміст залежно від різних обставин (час проведення, втома тих, хто навчаються, вже відома їм інформація по цій темі і т. д.).

Читання без зупинки півторагодинної лекції, нехай навіть з поясненнями і прикладами, але без безпосереднього контакту з аудиторією, по-перше, робить значне навантаження на голосові зв'язки викладача, по-друге, не дозволяє отримати ефективний зворотній зв'язок зі студентами. Увага студентів в такому режимі починає розсіюватися вже хвилин через 15–20 після початку вебінару. Добре, якщо викладач підкріплює аудіоінформацію презентацією або якимись іншими методами візуалізації. В цьому випадку у студентів є шанс хоч щось уловити, перемикаючи свою увагу з одного джерела інформації на інше.

У ідеальному варіанті теоретичний матеріал потрібно розбивати на невеликі частини по 15–20 хвилин, а потім давати завдання на його засвоєння. У форматі вебінару можна проводити опитування з будь-яких проблемних питань. І тут виникає питання про технічну оснащеність кожного викладача...

Зміни стосуються не лише лекційних, але і практичних занять, які при класичній формі навчання спрямовані на відпрацювання практичних вмінь та навичок, що складно організувати за допомогою дистанційних освітніх технологій. Система, що склалася в умовах швидкого реагування на виклик пандемії, не зовсім ефективна: викладач видає завдання, студенти його виконують, викладач перевіряє і оцінює. У кращому випадку, декілька зацікавлених студентів поставлять питання щодо вирішення тих проблем, з якими вони зіткнулися при виконанні завдань. У реальності ж викладач виявляється завалений купою студентських робіт, на перевірку яких він витрачає багато часу, що не враховується в його навантаженні. Тому на практичних заняттях результативнішим було б застосування різних онлайн-тренажерів по закріпленню отриманих знань.

В процесі реалізації дистанційних форм навчання в період пандемії коронавірусу виявилось декілька важливих моментів:

1. Потрібне коригування щодо запланованих форм навчання, і не треба намагатися перенести кожен годину контактної роботи в онлайн-формат. У пріоритеті має бути засвоєння студентами результатів навчання з їх подальшим підтвердженням, а не механічне дотримання розкладу занять.

2. Теоретичний матеріал повинен видаватися невеликими порціями і в різних формах (аудіо, відео, текст), щоб у студентів з'явилося більше можливостей для його засвоєння.

3. Для закріплення теоретичного матеріалу на практичних заняттях і відпрацюванні практичних умінь потрібні онлайн-тренажери різного формату.

Моніторинг освітньої діяльності як сучасний інструментарій якості освіти

*Коротков Д. С., к.політ.н., доцент кафедри філософії та політології
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця Dmytro.korotkov@hneu.net*

Стратегія розвитку системи освіти України повинна формуватись адекватно сучасним інтеграційним і глобалізаційним процесам та вимогам переходу й інтегрування національної системи освіти у європейський та світовий освітній простір. Теорія та методологія розвитку вітчизняної педагогіки повинні розвиватись на основі впровадження сучасних передових концепцій відомих західних дослідників. За допомогою збуту покупця примушують купувати те, що йому пропонує підприємство або установа, а за допомогою маркетингу виробник робить те, чого прагне покупець. Проблему маркетингу в педагогічному просторі розробляє відомий американський економіст Філіп Котлер (Philip Kotler). В умовах зміни парадигм еволюційного розвитку суспільства з індустріальної на постіндустріальну основоположним чинником конкурентоспроможності підприємств стає здатність вибудовування організаційно-управлінської системи таким чином, щоб вона давала змогу з